

Kadrovska pohabljenost, neučinkovite prakse vodenja, ignoriranje socialnega dialoga, nedopustni pritiski na zaposlene, ki opozarjajo na težave, nekorektno oglaševanje pred volitvami, ministrovo zanašanje na delo le na etični pogon, posledično pa ostaja veliko število zadev nerešenih, to je le nekaj očitkov in ugotovitev, ki jih je Sindikat državnih organov Slovenije (SDOS) na novinarski konferenci nanizal v zvezi z dogajanjem na upravnih enotah.

Pripad upravnih zadev, ki jih obravnavajo uslužbenke in uslužbenci upravnih enot, je zlasti na področju gradbenih zadev in dela s tujci vse večji, okoli 50 tisoč jih po vsej Sloveniji čaka na rešitev, zelo veliko bo kmalu tudi dela z izdajo novih osebnih dokumentov. Ta prvi stik državljanov in državljanov z državo je zato vse težje dostopen. Čeprav na drugi strani okenc in v pisarnah delajo povečini zelo prizadevno, jim ne uspe dohajati vsega dela.

» Za zaostanke pri delu niso krivi »leni« javni uslužbenci, ampak nerazumevanje odgovornih, ki svoje odgovornosti ne sprejemajo.

Ni posluha

Kadrovski problemi v upravnih enotah so stari že vsaj desetletje, v SDOS pa po besedah njegovega predsednika **Frančiška Verka** pogrešajo resno skrb države in ministrov za javno upravo. Obseg dela se povečuje, število javnih uslužbencev pa zaradi zakona o omejevanju zaposlovanja stagnira. Za zaostanke pri delu niso krivi »leni« javni uslužbenci, ampak nerazumevanje odgovornih, ki svoje odgovornosti ne sprejemajo. Minister za javno upravo **Boštjan Koritnik** pa je javne uslužbenke »prijazno« pozval k požrtvovalnosti in še več dela, ponuja dodatno plačilo in govori tudi o standardih, o katerih pa se ni posvetoval s sindikati. Verk je izpostavil tudi slabo vodenje nekaterih upravnih enot.

Referent na upravni enoti v Ljubljani **Dragan Stankovič**, predsednik sindikata upravnih enot, ki je del SDOS, je očital državi, da do sedaj ni vlagala v upravne enote, ampak jih je jemala kot nekaj samoumevnega; posledica pa je, da bodo storitve, ki jih upravne enote opravljajo za vse nas, čedalje slabše. Najbolj kritično je

Upravne enote so pred zlomom

po njegovem v Ljubljani in Mariboru, vidni problemi so še v Kranju in v Sežani, smo še izvedeli.

Minister sicer obljublja 51 novih zaposlitev, a zanimanja ni veliko, saj je delo na upravni enoti plačano manj kot v kakšni trgovski verigi. Tiste, ki pa pridejo na upravno enoto, mora nekdo uvajati, kar dodatno obremenjuje tamkajšnje uslužbenke in uslužbenke. Ob tem pa se njihovi predlogi ne upoštevajo, ampak se komunicira z njimi s pozicije moči, se nanje pritiska, slabe

prakse pa se kljub večletnim opozorilom nadaljujejo, je še poudaril.

Da je zdaj tik pred volitvami prepozno, da so stvari že šle predaleč, meni tudi sekretar SDOS **Renato Romič**. Opozoril je na neprimerno komunikacijo s plakati in na to, da sindikatu ostanejo le oblike sindikalnega boja.

Posledice čutimo vsi

Sindikalist **Slobodan Vuk** z upravne enote Ljubljana Bežigrad je opozoril, da bodo

Kjer imajo vodilni znanje in posluh, so razmere boljše

Nekaj sindikalistk upravnih enot po Sloveniji smo vprašali, kakšne so razmere konkretno pri njih. Niso želele biti imenovane, so pa potrdile, da je pomanjkanje kadrov (in prostorov) marsikje kronično. Vse so tudi kot neustreznega označile nov informacijski program Krpan, v katerem morajo delati na upravnih enotah.

V Šmarju pri Jelšah, kjer je srednje velika upravna enota, bi po besedah sindikalistke lahko bili primer dobre prakse. Čeprav je tudi tam kadrovska stiska, nimajo čakalne dobe, niti zaostalih primerov. Imajo načelnico, ki je sama bila prej uradnica na upravni enoti in delo pozna, odnosi so dobri, zanje je to na prvem mestu, zato tudi delajo požrtvovalno, izvemo. Pred okoli 20 leti je bilo zaposlenih 70, zdaj jih je 40, dobivajo pa le še dodatne naloge. Problem je tudi ta, da koga novega več nimajo kam dati, saj je prostorska stiska.

V upravni enoti Ajdovščina so odnosi dobri, a je težava v tem, da jih je premalo. Zelo povečan obseg dela imajo na področju gradbeništva, rokov ne dohajajo, pritiski pa so veliki, saj vsak želi čim prej dobiti gradbeno dovoljenje. Strankam bi radi ustregli, a ne gre vedno, izvemo. Problem je tudi novi sistem za knjiženje dokumentarnega gradiva Krpan, ki še dodatno povečuje čas reševanja postopkov.

Podobno o neprimernosti programa in z njim povečanega administrativnega dela meni tudi sindikalistka iz upravne enote Nova Gorica. Tam ugotavljajo tudi, da so se zadeve z novim načelnikom pri njih izboljšale. Pripad zadev je po besedah naše sogovornice povsod zelo velik, bistvena pa je organizacija dela, naročanje strank; kot učinkovito se je pokazalo tudi delo od doma. Načelniki bi se po mnenju sindikalistke lahko bolj povezovali, izmenjevali dobre prakse in s tem marsikaj rešili. Pomembno je zlasti izboljšanje odnosov, meni, izmenjava izkušenj pa je pomembna tudi znotraj sindikata SDOS.

» Novinarske konference so se udeležili tudi sindikalistke in sindikalisti, ki v SDOS delujejo v okviru konference upravnih enot; nekaj njihovih izjav najdete v okvirju.

Foto M. M.

Če bi bila država urejena, sindikati v državni upravi ne bi imeli kaj delati

Renato Romič je izkušen sindikalist z izdelanimi in jasnimi stališči in pogledi na sindikalizem in družbeno dogajanje. V Dom sindikatov na Dalmatinovo 4 je prišel iz Geodetske uprave RS. Nedavno ga je namreč glavni odbor Sindikata državnih organov Slovenije (SDOS) izvolil za profesionalnega sekretarja tega sindikata.

Od kod prihaja Renato Romič?

Prišel sem iz Geodetske uprave, Gursa. Vrsto let sem bil tam sindikalist, sem eden od ustanoviteljev te naše osnovne organizacije v Ljubljani. Takrat, sredi devetdesetih let, sem se začel tudi ukvarjati s sindikalizmom. Kasneje se je geodetska uprava združila v enoten organ pod ministrstvom za okolje in prostor in so se vse lokalne uprave združile v eno centralno. Potem smo ustanovili tudi konferenco sindikata geodetske uprave v Sindikatu državnih organov Slovenije. Vrsto let sem bil njen predsednik. Bil sem tudi član republiškega odbora SDOS, ki se je preimenoval v glavni odbor; potem pa je padla odločitev, da nekdo od nas prevzame funkcijo sekretarja, in glavni odbor se je odločil, da predlaga mene.

Poklicno je to zate korak v drugo smer, kaj si po stroki?

Končal sem srednjo šolo za geodezijo, potem pa sem ob delu končal fakulteto za upravo.

V začetku je bilo naše geodetsko delo zlasti terensko, potem so ta terenska dela prevzeli zunanji izvajalci, zasebniki. Geodetska uprava pa zdaj le še vodi osnovni geodetski sistem in kontrolira vse podatke, vodi vso državno geodezijo. Podatki so pomembni za državljanke in državljane, še posebej zdaj v kapitalizmu, ko je lastnina zelo pomembna in jo je treba zavarovati, pa tudi pri socialnih transferjih.

Izgovora za to, da ni pravih podatkov za obdavčitev nepremičnin, ni več. Manjka pa politične volje, mar ne?

» Javni uslužbenci so ogorčeni nad tem, da ravno politiki, ki so odgovorni za neurejeno stanje na upravnih enotah, pred volitvami populistično nagovarjajo volivke in volivce s plakati, na katerih sejejo strah pred uslužbenci, ki delajo za državo za (pre)nizke plače. Plakat koalicijske, v kateri je tudi stranka Konkretno, ki ji pripada aktualni minister za javno upravo, je žalitev, meni sekretar SDOS Renato Romič.

nereševanje zadev občutili vsi, ki imajo opravke na upravnih enotah, saj so te pred zlomom. Uradniki imajo toliko zadev, da vseh ne morejo reševati v predpisanih rokih. To lahko pomeni tudi čisto konkretne probleme, kot je recimo ta, da nekdo ni mogel začeti gradnje doma brez gradbenega dovoljenja in ni imel kje prebivati, ali pa ta, da naši podjetniki tarnajo, da nimajo možnosti zaposlitve tujcev, ker ti nimajo urejenih papirjev.

Poleg tega po Verkovich besedah preganja jo uradnice in uradnike, ki naj ne bi vestno delali v službi. Po njegovem gre za prikrievanje nekompetentnosti, kako rešiti nako-pičene in predolgo zanemarjane probleme. Nasilje nad ljudmi je umazano in obsojanja vredno, meni Verk in dodaja, da hkrati ni dialoga in pogajanj s sindikati, ne le za plače, ampak za to, da bodo ljudje lahko delali normalno v zdravem delovnem okolju. Zdaj je edina rešitev, ko nekdo ne zmore več, da gre v bolniški stalež. Minister se ne zaveda, da lahko zadeva gre na moralni pogon le takrat, ko so odnosi pošteni, delavci pa spoštovani, meni Verk. Stavka je v teh razmerah zadnje skrajno sredstvo.

Mojca Matoz

Nekaj bo treba narediti in možnosti so. Država bi lahko vplivala na razmere.

Trg nepremičnin je izredno izkrivljen, vidimo, kako draga so stanovanja po Ljubljani. Večina teh stanovanj se kupuje kot investicije in zato bi jih bilo treba obdavčiti. Tu je začaran krog. Edina rešitev je ta, da se nova vlada loti priprave novega zakona in spremeni nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča. Ta davek mora biti primeren, da bo anomalije na trgu korigiral. Da bi del denarja, ki bi se pobral, šel ali v gradnjo ugodnih stanovanj ali pa za financiranje ugodnih kreditov.

S katerimi težavami so se v tem času soočali delavke in delavci Gursa?

Predvsem je bilo več težav, ko se je vzpostavljala enotna služba, pri združevanju. Razmere v večjih in manjših izpostavah so bile različne, kar je bilo treba poenotiti glede kadra in organiziranosti. Apetite je bilo treba uravnati. In uravnatežiti pri naravi dela, obsegu in samih zaposlitvah, tudi zaradi zahtevnosti dela. Pa da ne govorimo o politiki. Lokalne skupnosti so bile vplivne. Bilo je čez 40 lokalnih geodetskih izpostav. Sistem smo spremenili v 12 območnih geodetskih uprav in v pisarne. V bodočnosti bodo še spremembe, spreminja se tudi zakonodaja v smer poenostavljanja in pospešitve postopkov.

SDOS je združba širokega diapazona javnih uslužbencev, v njem je praktično vse razen policije in vojske. Kako je zate zdaj delati na tej širši ravni?

V SDOS sem aktiven že vrsto let, poznam kolegice in kolege, ki so se v tem

času že menjavali. Poznam tudi sindikalne organe, a se moram z nekaterimi še posebej srečati, z različnimi organi zavodov, ki jih še ne poznam tako dobro. Za upravne enote, finančno upravo lahko rečem, da jih poznam, ker imajo podoben način dela in hierarhično ureditev kot Gurs.

Res pa je, da je naše članstvo tudi razpršeno po ministrstvih, po organih ministrstev in raznih zavodih. Težje je delati tam, kjer nimamo konference in osnovnih organizacij. In tam so ljudje dostikrat prepuščeni sami sebi in pridejo s problemi direktno na centralo. Pri njih nima kdo pred tem prefiltrirati zadev, se z njimi že prej ukvarjati, jih rešiti že na ravni zavoda, znotraj upravne enote ipd. Tako se lažje vidi, ali je neki problem generalen ali pa vezan le na določeno enoto, recimo zaradi vodstva.

SDOS pogosto izpostavlja problem vodenja. Kako ga ti vidiš?

Vemo, kakšna so vodstva. Dostikrat so politično delegirana ne glede na to, da mora biti razpis za ta mesta filtriran skozi uradniški svet. In potem mogoče kdaj izvajajo neko agendo, ki ni ravno v interesu države, ampak v ožjem, in to postane problem. Potem pa nam sindikat očitajo, da se vmešavamo v politiko, pa se ne, ampak se politika vmešava v nas.

V sindikatu poskušamo biti nevtralni, čeprav ima vsak od nas svoj nazor. Pri SDOS se res trudimo ostati politično nevtralni, tudi naše članstvo je razpršeno in ne moremo si privoščiti, da bi bili zavezani neki politični opciji.

» **Dve stvari opredelujeta sindikat: sindikat se zavzema za člane in člani se zavzemajo za sindikat.**

Za vas je torej članstvo prva stvar?

Točno tako, vse izhaja iz članstva. Dve stvari opredelujeta sindikat: sindikat se zavzema za člane in člani se zavzemajo za sindikat. Sindikat dela, član pa plačuje članarino in to je vse skupaj povezano. Brez tega ni organizacije. Ko se član obrne na sindikat, ta mora odreagirati.

SDOS se pogaja za interese članstva, vsaj pogaja, če že ni potem končnega

» Sindikatom pogosto očitajo, da se vmešavamo v politiko, a v resnici je ravno obratno, politika se vmešava v nas, pravi novi sekretar SDOS Renato Romič.

Foto M. M.

rezultata, s katerim bi bili dokončno zadovoljni.

Pogosto slišimo, da je v javnem sektorju veliko mobinga, ustrahovanja. Kako preseči strah in ljudi prepričati, da bo solidarno skupaj nekaj lažje doseči?

To je res vprašanje, s katerim se vsi ukvarjamo. Dostikrat slišimo, da med mladimi ni več zavedanja o pomenu solidarnosti, da nočejo več pristopiti k sindikatu. To je sicer lahko res, ampak se moramo vprašati, zakaj je tako, kaj smo mi naredili narobe. Borimo se za interese našega članstva in naše članstvo se stara. Zavedamo se, da smo starajoča se družba, a imamo tudi mlajše ljudi, ki pa težje pristopajo k naši organizaciji, ker imajo drugačne poglede. So pa mladi tudi v drugih segmentih družbe odrinjeni, govorim o stanovanjih, službah in podobnem; vse to je problematika, ki zanima mlade. Prav gotovo bi bilo treba pogledati tudi navzven in na dobre prakse v tujini.

Mogoče bi morali tudi na sindikat gledati kot recimo na gasilska društva in se iz podobnih pobud včlanjevati tudi v sindikat. Tam kjer se ljudje množično včlanjujejo v razne nevladne organizacije, tam je družba močna. Takšen primer je Skandinavija. Tam je včlanjevanje v sindikat že avtomatizem. Tudi pri nas imamo takšne sindikate in tam

so ljudje bolj povezani, lažje po potrebi organizirajo protest ali stavko, če je potrebno.

Imamo pa tudi družbe drugačne vrste, kjer je sindikaliziranost nizka, ljudje pa se množično udeležujejo protestov in stavk. Tak primer je Francija, kjer je očitno to že tradicija od Pariške komune naprej.

Pri nas je preveč kalkulacij, kalkulacija pa je v bistvu produkt strahu. Ljudi obsojati, zakaj kalkulirajo, je lahko, je pa tudi neodgovorno, saj so ljudje vpeti v družbeno dogajanje in pritiski se dogajajo tudi v službah. Problem je lahko že tudi opredelitev do sindikalne akcije, čemur sledijo očitki, da naj jim potem sindikat zagotovi napredovanje in podobno. To je tudi odraz tega, da ljudje, ki vodijo, nimajo za to potrebnih kvalitet.

Treba je torej bolj graditi na aktivni bazi članstva?

Ja, in s tem, ko ljudem pomagamo, pokažemo, kaj delamo. Ampak to ne gre brez baze, brez naših zaupnikov, brez ljudi, ki delujejo na lokaciji. Ti se zavzemajo za ljudi, mi pa jim moramo pri tem pomagati.

Mogoče pa tudi ne bi smeli insistirati pri ustanovitvi osnovnih organizacij, ampak bi morali biti bolj prožni. Nima vsak interesa, da vodi organizacijo. Te večje jo imajo, ker imajo potem tudi svoje ak-

tivnosti, tudi izlete in podobno. Drugi pa bi raje imeli neko strokovno podporo in pomoč.

Treba je po tvoje razmisliti o prihodnosti sindikalizma?

Roko na srce, če bi bila država urejena, sindikati v državni upravi ne bi imeli kaj delati. Ukvarjali bi se z drugimi stvarmi, ne pa z osnovnimi kršitvami. Nesprejemljivo je, da recimo nekdo v državni upravi napačno obračunava dopust. To se ne sme dogajati, ampak pri nas se.

A ljudje dovolj dobro poznajo svoje pravice?

To pa je problem. Pravice v bistvu premalo poznamo, dolžnosti pa se kar malo izkrivljajo. Sicer vsi vemo, da jih imamo, ampak pri nas v državni upravi je problem srednji menedžment. Tudi v podjetjih je tako, ampak tam te ljudi še odstranijo, če delajo škodo, v državni upravi pa takega človeka, če ima politično ali kakšno drugo zaledje, še ohranjajo. Ampak tak človek ni primeren za vodenje. Dogaja se celo, da ga s strokovnega dela, ki ga ne zmore, umaknejo v vodenje in tam še slabše dela.

Je to problem usposabljanja?

Na tem se že predolgo ne dela dovolj. Pri kadru, ki je tam že več let, ne pričakujem sprememb, zato je treba delati z mladimi ljudmi. Teh res prihaja bolj malo, a z njimi je treba delati od začetka.

Zaradi takih razmer je veliko tudi nezaupanje v državni upravi, nezaupanje v ocenjevanje in take stvari. Kako te lahko ocenjuje nekdo, ki nima pregleda nad delom. To je neumnost, kar pravijo, da smo proti ocenjevanju. Šefi zdaj najraje dajo vsem enako delovno uspešnost, ker se bojijo biti šefi. Šef mora vedeti, zakaj da nekomu neko oceno, in to utemeljiti. To je namen vodenja in to bodo potem vsi razumeli.

Je med zaposlenimi v javni upravi že čutiti strah pred novimi varčevalnimi ukrepi, novim Zujfom?

O tem, kaj bo po volitvah, razmišljajo mnogi. Sploh tisti v finančni upravi, ki bolj poznajo finančno stanje, vedo, kakšen je proračun, kakšne so njegove obveze.

Članstvo je nasploh že zaradi izkušnje z Zujfom, če pomislimo, kaj vse se lahko zgodi zdaj, upravičeno zaskrbljeno.

Strah je narasel, politika pa ga še podpihuje in s tem ljudem tudi zapira usta, manjša revolt.

Bojim se, da se bodo revolti zgodili kasneje, ko bodo zaradi sedanjih obljub težave še večje. Te stvari je treba delati v soglasju z državljanji.

Za to pa bi potrebovali delujoč socialni dialog, socialni sporazum ...

Te stvari bi se sigurno morali dogovarjati s sindikati, če ne na ekonomsko-socialnem svetu, pa na neki višji ravni. Kriza je trajala dolgo, na način, na katerega so se je lotile države, je prinesla velike probleme. Težave bodo še večje zdaj, ko se poraja problem samooskrbe, hrane, energije, beguncev, in vse to posledično vpliva na nas. Inflacija je visoka, plače so devalvirale in pritiski na plače so veliki. Na eni strani so obveznosti države, ene stranke so za nakup orožja, druge za to, da se povečajo socialni transferji. Država mora najti pravo razmerje in povečati blaginjo. Gre za večno vprašanje, ali maslo ali topovi, ampak ne more se nekdo sam odločati, da bo dal samo za topove. To ne gre.

» **Ljudje naj se ne bojijo politike, naj se organizirajo, naj gredo tudi v sindikate, naj gredo v nevladne organizacije, v prostovoljna društva, kamorkoli, in naj pritiskajo na politiko, na organe oblasti.**

Te stvari poganjajo tudi nestrpnosti, nacionalizme, nastajajo nove krivice. Na to si verjetno misliš?

Da, saj vidimo, kako zdaj odpravljajo krivice izbrisanim, kako se zdaj drugače govori o balkanskih vojnah, kakšen je odnos do beguncev. Ampak vprašajmo se, kaj bo čez pet let. Kaj če se vojna in ta kriza zavleče in bo nekdo na te begunce, ki jim zdaj pomagamo, gledal kot na državne sovražnike. Lahko nastopijo socialni nemiri in vemo, da se ti lahko zlorabijo in gredo v neko smer, ki bo še večji problem.

Vrniva se k sindikatu. Kako si v bistvu predstavljaš svoje delo sekretarja na SDOS? Česa se boš najprej lotil?

Že s to spremembo statuta, ko je glavni odbor izvolil sekretarja, ne več skupščina, smo dali vedeti, da je to izvršna funkcija, ki bo služila članom neposredno, vsem konferencam znotraj SDOS. V bistvu je to bolj operativna funkcija. Moj namen je v bistvu, da se izpogajamo za boljše ekonomsko-socialne razmere zaposlenih v državni upravi, da se pogajamo tudi ločeno za kolektivno pogodbo dejavnosti državne uprave. Zagovarjamo enotni plačni sistem, ampak smo prisiljeni v to, ker nas k temu nagovarja članstvo.

Imamo pa še eno nalogo, da se dogovorimo, kako bomo funkcionirali znotraj ZSSS. Pričakujemo večjo podporo, pravne službe in tako naprej. Z območnimi organizacijami smo zelo nezadovoljni, tako da se bomo morali o tem, kako naprej, dogovoriti z drugimi sindikati, člani Zveze.

Interes je v združevanju, tudi v solidarnosti, a razmerja morajo biti drugače postavljena. Ker je kongresno leto, je to dobra priložnost. Ne morem pa še reči, v katero smer bo zadeva šla.

Še pika na i?

To je plakat, s katerim ena od političnih koalicij poziva: »Brez strahu pred upravnimi enotami. Država naj služi ljudem.« To je smešno, znotraj te iste koalicije je minister, ki vodi te upravne enote. Tega sploh ne moreš razumeti. Jaz bi sporočil: »Brez strahu pred poslanci, država naj služi ljudem.« Torej, ljudje naj se ne bojijo politike, naj se organizirajo, naj gredo tudi v sindikate, naj gredo v nevladne organizacije, v prostovoljna društva, kamorkoli, in naj pritiskajo na politiko, na organe oblasti. To je dolgoročno edina rešitev.

A boš pozval tudi na volitve?

SDOS bo pozval ljudi na volitve in k čim večji udeležbi. Mislim, da nimaš pravice, vsaj moralne ne, kritizirati oblasti, če se volitev ne udeležiš. Tudi na mladih je, da gredo volit, da ne nasedajo tistim, ki jih zavajajo, in gredo volit tiste, za katere mislijo, da se bo ustvarila neka nova politična volja, smer, koalicija. Niso vsi isti. Treba je pogledati programe. Torej, pojdite na volitve, volite, kogar mislite, da je prav, ker bo čim večja udeležba pomenila, da bo naš parlament s tem bolj reprezentativen.

Mojca Matoz